

In memoriam

Rutt Hinrikus

7. V 1946 – 29. X 2023

Foto: Rutt Hinrikus kirjandusmuuseumis oma kabinetis. 1980. aastad. Erakogu.

29. oktoobri hommikul lahkus meie seast pärast rasket haigust tunnustatud kirjandusteadlane ja -kriitik Rutt Hinrikus, Eesti Kirjandusmuuseumi emeriitteadur ja eesti rahva elulugude kogumise *grand old lady*.

Rutt Hinrikus sündis 7. mail 1946. aastal Läänemaal Vigala kirikuõpetaja Agu Põllu peres. Tema vanavanemad olid tuntud Eesti riigi- ja kultuuritegelased Helmi ja Peeter Põld. Ta lõpetas 1970. aastal Tartu Riikliku Ülikooli eesti filoloogi ja eesti keele õpetajana. 1972. aastal asus ta tööle Eesti Kirjandusmuuseumi kultuuriloolisse arhiivi, tollase nimetusega käsikirjade osakonda. Aastatel 1977–1993 oli ta käsikirjade osakonna juhataja, 1993–1995 kirjandusmuuseumi direktori kohusetäitja. Ta oli üks Karl Ristikivi Seltsi asutajaid ja töötas aastatel 1995–1997 Tartu Linnamuuseumi

filiaali Karl Ristikivi muuseumi juhatajana. 2002. aastal omandas ta Tartu Ülikoolis teadusmagistri kraadi väitekirjaga “Eesti kirjandus diasporaas” ning töötas kuni pensioneerumiseni 2021. aastal kirjandusmuuseumis Eesti Kultuuriloolises Arhiivis teadurina.

Proovinud nooruses sulge ilukirjanduses, kujunes Rutt Hinrikuse elutöö üheks sambaks kirjanduslooliste allikate kogumine ja uurimine. Temalt on ilmunud jääva väärtusega käsitlusi Juhan Smuulist ja Karl August Hindreyst Karl Ristikivini, suurim monograafiline käsitlus valmis Reed Mornist. Teiseks sambaks Rutt Hinrikuse elutöös oli eesti elulugude unikaalse kogu loomine. Tema väsimatu tegevus eesti elulugude kogumisel algas 1996. aastal ja sellest ajast peale on Eesti Kultuuriloolisse Arhiivi jõudnud kümnete kogumisvõistluste kaudu tuhandeid elulugusid. Tema osalusel loodi ka Ühendus Eesti Elulood.

2000. aastal tunnustati Rutt Hinrikuse tööd Eesti Vabariigi presidendi Valgetähe III klassi teenetemärgiga ning 2016. aastal valiti ta Tartu linna aukodanikuks. 2020. aastal pälvis ta Eesti Vabariigi kultuuri elutööpreemia.

Rutt oli armastatud ja lugupeetud kolleeg, kelle eruditsioon ja pühendumus näitasid teed paljudele noorematele mõttekaaslastele. Mälestust Rutist jäävad kandma tema raamatud ja kirjatööd, ka pronksi valatud jalajälg Tartu Teerajajate Alleel. Täname Rutti koosveedetud aja, vaimukate vestluste ja eluterve huumori eest!

Eesti Kirjandusmuuseum
Karl Ristikivi Selts
Ühendus Eesti Elulood

In memoriam

Rutt Hinrikus

7.05.1946 – 29.10.2023

Obituaries from the Estonian Literary Museum, Karl Ristikivi Society, and the Estonian Life Stories Association.

In memoriam

William F. Ryan **13. IV 1937 – 2. XI 2023**

Foto: The Folklore Society.

Letum non omnia finit.¹

Propertius

2. novembril 2023 lahkus pärast rasket haigust 87. eluaastal meie seast William Francis Ryan – väljapaistev vene maagilise kultuuri ja kirjallikuse uurija, Briti Akadeemia liige, Venemaa Teaduste Akadeemia audoktor, mitmete monograafiate ja kümnete teadusartiklite autor. Ta oli rahvusvahelise rahvajutu-uurijate ühingu (ISFNR) loitsukomisjoni liige selle asutamisest saadik, ajakirja Incantatio toimetuskolleegiumi liige. Ta osales loitsukomisjoni korraldatud rahvusvahelistel konverentsidel ning avaldas Incantatio artikleid ja raamatuarvustusi.

William Francis Ryan sündis 13. aprillil 1937 Londonis iiri katoliiklaste peres. Vene keelt hakkas õppima juba koolis, jätkas selle õpinguid aastail 1956–1958, teenides Briti kuninglikus mereväes, kus omandas sõjaväetõlgi kvalifikatsiooni. Aastatel 1958–1961 õppis ta Oxfordi ülikoolis vanavene ja tänapäeva vene keelt ja kirjandust. Oxfordis olid tema õpetajate seas silmapaistev keeleteadlane Boris Unbegaun (1898–1973) ja vene bibliograafia ekspert John Simmons (1915–2001).

Pärast bakalaureusekraadi omandamist suunas Briti Nõukogu W. F. Ryani aastaks Leningradi ülikooli praktikale. Noore välismaalase töö äratas akadeemik Dmitri Lihhatšovi tähelepanu. Leningradis õppimise ajal töötas W. F. Ryan arhiivides ja raamatukogudes ning tegi ohtralt väljasõite, et uurida teiste linnade käsikirjakogusid.

Aastatel 1963–1965 töötas Ryan ülikoolikirjastuses Clarendon Press (Oxford), kus osales vene-inglise sõnaraamatu koostamisel. 1965–1967 tegutses ta Oxfordi ülikooli teadusajaloo muuseumis, ühendades muuseumitöö vene kirjanduse ja keele õpetamisega. 1967–1976 õpetas W. F. Ryan Londoni Ülikooli slaavi ja Ida-Euroopa uuringute instituudis vene keelt ja kirjandust. 1976. aastast kuni pensionile minekuni aastal 2002 oli ta Londoni Ülikooli Warburgi Instituudi akadeemiline raamatukoguhoidja. Alates 2000. aastast oli ta samas ülikoolis vene uuringute professor.

1970. aastal omandas William F. Ryan filosoofiadoktori kraadi väitekirjaga “Astroonoomiline ja astroloogiline terminoloogia vanas vene kirjanduses”. 1977. aastal valiti ta antikvaaride seltsi liikmeks. 2000. aastast oli William Francis Ryan Briti Akadeemia liige. Aastatel 2005–2008 oli ta Briti Folkloristide Seltsi president. Aastaid oli ta kahe Warburgi Instituudi sariväljaande (Warburg Colloquia ja Warburg Surveys and Texts) peatoimetaja, samuti 1922. aastal asutatud väljaande Slavonic and East European Review peatoimetaja. Aastatel 2008–2011 oli W. F. Ryan 1846. aastal reise ja geograafilisi avastusi käsitlevate teaduslike artiklite avaldamiseks asutatud Hakluyti Seltsi president.

William Francis Ryani kirjutisi iseloomustab harukordne kombinatsioon silmaringi avarusest ja võimest teha suuri üldistusi, suurepärase allikate tundmine ning hoolikas ja üksikasjalik analüüs. Tema peateos on “The Bathhouse at Midnight. An Historical Survey of Magic and Divination in Russia” (“Saun keskööl. Venemaa maagia ja ennustamise ajalooline ülevaade”, 1999), mille venekeelne tõlge ilmus aastal 2006.

2005. aastal luges W. F. Ryan Briti raamatukogus kolmest loengust koosneva loengusarja, mis ilmus hiljem raamatuna “Russian Magic at the British Library: Books, Manuscripts, Scholars, Travellers” (“Vene maagia Briti raamatukogus: raamatud, käsikirjad, teadlased, rändurid”, The Panizzi Lectures 2005; British Library, London, 2006). Raamatus on kolm peatükki: “William Rolston: vene maagia ja rahvaluule Inglismaal”, “Ivan Julm, Stoglav ja vene maagia” ning “Rändurite lood ja vene maagia”.

Juba nooruses avastas William Francis Ryan Oxfordi ülikooli Bodleiani raamatukogust iidse venekeelse käsikirja “Saladuste saladuse” tõlkega, mis on teadmiste kogum poliitika, teaduse, maagia ja ennustamise vallas. Alates 1965. aastast avaldas ta rea töid, mis on pühendatud sellele äärmiselt keerulisele monumendile, mille keel on raske isegi neile teadlastele, kes valdavad vabalt vana kirikuslaavi keelt. Lisaks üksikartiklite avaldamisele oli W. F. Ryan Warburgi Instituudi välja antud sarjas kahe “Saladuste saladuse” mitmekeelse kogumiku väljaandja ja kaasautor. Koos Jeruusalemma Heebrea Ülikooli professori Moshe Taubega on ta ette valmistanud “Saladuste saladuse” kriitilise

väljaande koos ajaloolise sissejuhatuse ja ingliskeelse tõlkega. See ilmus 2019. aastal pealkirja all “The Secret of Secrets: The East Slavic Version. Introduction, Text, Annotated Translation, and Slavic Index” (“Saladuste saladus: idaslaavi versioon. Sissejuhatus, tekst, kommenteeritud tõlge ja slaavi register”, 528 lk). Selles väljaandes pole erakordse väärtusega üksnes kõige keerulisema slaavikeelse teksti eeskujulik avaldamine, vaid ka kõrgelt kvalifitseeritud spetsialisti koostatud hebreistikaga seotud lõigud.

William F. Ryani huvide ring oli erakordselt lai ning hõlmas vene maagiatraditsiooni kogu selle avaldumisspektris, iidset vene kirjandust, reisijate märkmeid Venemaa kohta, Venemaa ja Inglismaa suhteid erinevatel ajalooperioodidel, aga ka teaduse, instrumentide valmistamise ja merenduse ajalugu.

Vene kultuurinähtusi käsitles W. F. Ryan laial võrdleval taustal, võttes arvesse nende allikaid hilisantiigi ja varakeskaja kultuuris, samuti paralleele Kesk- ja Lääne-Euroopa riikides. Eriti oluline on tema kontseptuaalne artikkel “The Witchcraft Hysteria in Early Modern Europe: Was Russia an Exception?” mis ilmus 1998. aastal ajakirjas *The Slavonic and East European Review* (SEER, nr 76 (1), lk 1–36).

William Francis Ryani lahkumine on korvamatu kaotus. Siiras kaastunne tema omastele ja lähedastele, kolleegidele ja õpilastele, kõigile tema uurimistööde austajatele. Tema teoste eluiga on pikk.

Suurest teadlasest jääb helge mälestus.

Andrei Toporkov, Aleksei Tšernetsov
Tõlkinud Asta Niinemets

Kommentaar

¹ Surmaga ei lõpe kõik.

In memoriam

William F. Ryan

13. IV 1937 – 2. XI 2023

Obituary from Andrei Toporkov and Aleksei Chernetsov.

In memoriam

Ottilie-Olga Kõiva

6. II 1932 – 9. XI 2023

Foto: Armin Alla 1970. EKLA, B-180:149.

Ottilie Kõiva, tuttavate ringis Olli (või ka Oll) sündis Järvamaal Nurme (endises Nurmsi) külas Pritsu talus elanud Niinemägide lasterikkas peres. Olli lapsepõlvkodus kohtusid kõrgkultuur ja traditsiooniline rahvakultuur. Ema Ottilie Niinemägi, neiuna Lehtmets, luuletas, kirjutas laaste ja tõlkis, avaldades oma töid ajalehtedes-ajakirjades. Olli meenutas, kuidas nad emaga teel heinamaale ajasid “luulelist juttu” ja ema luges talle peast Anna Haavat ja Ernst Ennot. Nii sündis Olli lapsepõlveunistus saada “kirjanikuks ja luuletajaks” ja pärast koolide lõpetamist Purdis ja Paides läks ta 1949. aastal Tartu Ülikooli eesti filoloogiat õppima. Kolmandal õppeaastal, kui tuli valida kitsam eriala, otsustas Olli rahvaluule kasuks, sest teda tõmbas nii tugevasti Kihnu saare rahvaluulepraktikale. Kas selle tõmbe taga oli 1944. aastal surnud isa Robert Niinemäe külapillimehe loomus? Olli kirjelduse järgi oli isa “niisugune vigurvänt, täitsa küla pillimees,

laulumees ja naljamees”. Pritsu lähedal suvitanud Artur Kapp, hea peretuttav, oli isale öelnud: “Mina olen õppinud muusik, aga sina oled sündinud muusik”. Rahvaluule vaimust mõjutas omalt poolt karm Stalini aeg, kus kirjandus ja kirjandusöpe olid väga kitsasse ja ebameeldivasse poliitilisse raami surutud.

Kodutalust kõneldes oli Olli hääles eriline soojus ja venna Aare järglastele kuuluva Pritsu külastamine tegi talle alati suurt rõõmu. Lapsepõlvest on Olli meenutanud, et “ema ei ole minule iial ütlegi halba sõna ütelnud ega ole ka isa, ja sellepärast mul oli hiljem raske kohaneda ...” See mälestus ütleb midagi väga olemuslikku Olli enda kohta. Temagi suust ei kuulnud halba sõna – ka mitte nende kohta, kelle käitumisega tal oli „raske kohaneda“. Küll aga kuulsime häid, toetavaid ja tunnustavaid sõnu, eriti palju jagus neid noortele uurijatele. Tean vähemalt kahte kolleegi, kes ütlevad, et võib-olla just Olli tõttu tahtsid nad kirjandusmuuseumis töötada.

1954. aastal, pärast ülikooli lõpetamist, tuli Olli tööle Eesti Rahvaluule Arhiivi (tollal Riikliku Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonda) ja töötas siin kuni pensionile minnekuni 1993. aastal, väike paus tuli sisse ainult aspirantuuriajal. 1958. aastal abiellus Olli Harri Kõivaga, kunstniku ja ehitusinseneriga, kes on tuntud eelkõige illustraatori ja karikaturistina. Sündisid tütre Meeli ja Katre. Linnakorterielu Tartus sai suvist vaheldust Tõravere kenas looduses, kus suvilakooperatiivi inimestest kujunes sõbralik ja üksteist toetav kogukond. Pärast Harri lahkumist 2003. aastal viis elu Olli Tallinna, kus elasid kõige lähedasemad inimesed ja kus ta jätkas töötamist kuni viimaste eluaastateni, keskendudes oma koduse Järvamaa regilaulude väljaandmisele.

Alates ülikooliaegsetest 1952. aasta välitöödest sai Olli peamiseks uurimisteenaks Kihnu regilaulutraditsioon. Ta on rääkinud Herbert Tampere otsustavast rollist oma uurimisteenade kujunemisel. Tampere suunas tema tähelepanu esitusele ja laulmisolukordadele, mis kujundavad nii regilaulu tekste kui viise. Olli armastas omamoodi mantlana korrata Tampere sõnu, et regilaulus on tähtsad tekst, viis ja esitustavad – seejuures rõhutas ta sõna *esitustavad*. Esituskeskse lähenemisega sobitusid Eduard Laugaste soovitusel jälgida laulikute individuaalsust ja kasutatud loomisvõtteid. Need teemad olid tollases rahvaluuleteaduses soositud ja noortele uurijatele vägagi inspireerivad, näitena võib tuua Udo Kolgi ja Hilja Kokamäe tööd. Olli Kõiva uurimused Kihnu regilaulutraditsioonist on Eesti kontekstis siiski unikaalsed – temal oli võimalus jälgida elavaid regilaulupraktikaid, tegutsevate laulikutega suhelda ja koos laulda. Elava traditsiooni kogemus aitas uut moodi mõista ka varem jäädvustatud arhiivitekste.

Kihnuga seotud kogumis- ja uurimistöö tulemuseks oli väitekirj “Regivärsilise rahvalaulu traditsioon Kihnu saarel” (1965) ja mitmed artiklid. Kihnu traditsiooni kõrval on ta vaadelnud eriti pulmalaulude ülesehituspõhimõtteid seostatuna esitusega (artiklid “Kihnu regivärsilise rahvalaulu funktsiooni ja esitamiskiisi küsimustest” 1961, “Kihnu rahvalaulikutest” 1964, „Pulmalaulude tüpoloogiast“ 1984, “Regilaulude liitmisviisist ja žanripiiridest” 1989). Oma detailsuses ja materjalitundmises on põhjanev pulmalaulude esitamise traditsioonide üle-Eestiline käsitlus “Eesti pulmalaulude esitamistavadest” (1987).

Olli Kõiva metodoloogia ja uurimistulemused haakuvad tihedalt 20. sajandi teise poole rahvusvahelises laulu-uurimises levinud vormeliteoreetilise, esitusuurimuse ja etnopoetika suundadega. Ta on näidanud, kuidas laulikud varieerivad ja vormivad laule, lähtudes sellest, mis tundub neile isiklikult oluline, ning on samal ajal kooskõlas hetkeolukorra vajaduste ja kohalike tavadega. Improvisatsiooni nägi Olli traditsiooni olemusliku ilminguna: esitusprotsessis loovad laulikud laulumotiividest nii leidlikke ja läbitunnetatud kui ka juhuslikke assotsiatiivseid tervikuid, liidavad korduvate vormelite abil kokku pikki, rituaali käiku järgivaid tsükleid, toovad värssidesse konkreetseid inimesi ja kohti. Määrav roll on seejuures esitusolukorral. Mõneski olukorras ei pea tekstist sündima loogilist, mõtestatud tervikut. Ollil oli isiklik laulmiskogemus suure veimevaka jagamiselt Kihnu pulmas, kus “laul piäb aga edekohe käümä”. Ta oli näinud Mustjala kirglikku võistulaulmist, kus samuti tuli katkematult laulda, sest vaikimine tähendas allajäämist.

Oma ajas annab Olli Kõiva töödele uuendusliku mõõtme kogemuslähedane kirjutamisviis ning väljas- ja seespool olija vaatepunkti põimimine. Olli võeti Kihnus omaks, teda kutsuti Paju Riedaks talu nime järgi, kus ta peatus (Reedaks kutsuti Kihnus neid, kelle ristinimi oli Olga), võeti kaasa traditsioonilisele naistepeole (*naestõjahile*) ja pulmalaulikute sekka. Kui Olli kaitses Tartus väitekirja, tulid Kihnu laulunaised talle kaasa elama ja panid kaitsmispeol talle pähe kihnu tanu – “teaduse tanu”. Lähedane kontakt Kihnu laulikutega peegeldub Olli laulikukujutuses. Ta on mõistmise ja kaasaelamisega kirjeldanud elusaatusi ja osanud tundlikult avada loojaisiksuste eripära. Olli märkmed sellest, milliseid tähendusi laulikud lauludele omistasid ja kuidas nad väljendasid oma isiklikke kogemusi ja tundeid traditsiooniliste tekstide kaudu, on siinkirjutajat ja kindlasti paljusid teisi õpetanud uutmoodi mõistma nii regilaulu kui regilaulude loojaid.

Lisaks uurimustele on Olli Kõiva koostanud Jakob Hurda algatatud piirkonnapõhise teadusliku regilauluväljaande “Vana kannel” VII, Kihnu (I 1997, II 2003, koos Ingrid Rüütliga); X, Paide ja Anna (2012) ning XIV, Peetri (2021) köited ning teinud ka suure osa esimese sõjajärgse väljaande, Mustjala “Vana kandle” koostamistööst, märkides enda küll tagasihoidlikult ainult toimetajaks (V köide, 1985, koostajad Herbert ja Erna Tampere). Regilaulude piirkondliku väljaandmise formaati pidas Olli ainuõigeks, piirkondlikkus oli talle võtmeks laulukultuuri mõistmisel. Läänemeresoome ja kitsamalt Eesti lauludekorpuses on palju ühist, aga siiski on sarnastel lauludel piirkonniti oma nägu ja neile annab lisatähendusi kohaliku tekstidevõrgustiku kontekst. Omavahel suhtlevas kohalikus kogukonnas kujunevad välja iseloomulikud laulmisolukorrad ja kombestiku erijooned, need omakorda määravad, milliseid laule lauldakse ja milliseid omadusi või oskusi on laulikutel vaja. Olli oli veendunud, et iga kihelkondliku lauluväljaande ülesehitus võib olla erinev, vastavalt sellele, milline on laulude funktsioon ja kohalikud *esitustavad*. Seda põhimõtet järgides kujunes kõige omanäolisemaks Kihnu “Vana kandle” II, mitte-pulmalaulude köide.

Tänu Kihnu kogemusele püüdis Olli ka neis piirkondades, kus uurijateni olid jõudnud ainult napi taustaandmestikuga laulukirjapanekud, mõista laulude kunagisi esitusolukordi ja leida tekstidest mineviku laulikute isiklike kogemuste ja tunnete väljendusi. Olgu siin näiteks Paide ja Anna ning Peetri väljaannete sissejuhatavad laulude ja laulikute ülevaated ning väljaanne “Aeg ärgata” (2014), kus on avaldatud Kreutzwaldi poolt noorpõlves Peetri kihelkonna Viisu külas kogutud laulud. Viimase väljaande saatesõnas on Olli loonud võluva pildi Kreutzwaldi võimalikest laulikutest elavas traditsioonilises olukorras – kiikuvatest neidudest, kelle lauludest leiab nii rõõmu kevade ja noore neiu vabaduse üle kui kaugest minevikust pärit kommete ja uskumuste peegeldusi.

Kõivat Eesti Rahvaluule Arhiivi tööle kutsudes oli Herbert Tampere noorele uurijale lubanud, et arhiivis saab teha kõike – et see on nagu Vanemuise teater, kus tehakse nii draama-, muusika- kui tantsulavastusi. Olli aga on tunnistanud: “Tegelikkuses kujunes siiski nii, et suurem osa aega läks arhiivitöö ja uurijate teenindamise peale.” Võib üsna kindlalt öelda, et arhiivi hoidmise ja arendamisega seotud töödele kulus Olli elust märksa suurem osa kui uurimisele ja allikate publitseerimisele, seda enam, et ta oli aastatel 1966–1977 arhiivi juhataja. See töö ei olnud kerge süsteemi jäikuse ja väljastpoolt arhiivile esitatud suurte nõudmise tõttu, mille täitmiseks ei jätkunud inimesi – nõukogude teadusstruktuuri järgi oli muuseum teadust teenindav asutus. Olli juhtimisel suudeti ära teha vägagi palju: jõuti täita vahepeal tekkinud lünk registreerimise koostamises ja tehti kartoteekide abil otsitavaks kogu seni arhiivi kogutud ja igal aastal lisanduv materjal; hoo sai sisse regivärsside masinakirjas kopeerimine (hiljem said need koopiad aluseks regilauluandmebaasile); täiendati vanu teemakartoteeke ja tehti uusi, kasutades kopeerimisel paljude praktikantide abi; juhendati vabatahtlikke kaastöölisi ja koostati neile mõeldud jätkuväljaannet “Rahvapärilmuste Kogu”; tehti käsikirjadest varukoopiaid mikrofilmidele; võeti magnetofonilintidele ümber vaharullide kogu jne. Õnnestus juurde saada ka töökohti ja 1969. aastal loodi heliarhiivi sektor Ingrid Rüttiliga eesotsas.

Olli konsulteeris põhjalikult ja pühendunult arhiivi kasutajaid. Ta on meenutanud koostööd Jaan Toominga, Veljo Tormise ja teistega. Tormise algatusel tehti seniste pärimust tutvustavate saadete jätkuks sari “Laula, laula, suukene” (1971), kus tutvustati paljusid arhiivikogudes leiduvaid regilaulusalvestusi. Väga oluline nii heliloojatele kui tähtsaks folklooriliikumisele oli heliplaatide antoloogia “Eesti rahvalaule ja pillilugusid” koos tekstide ja kommentaaride vihikuga (1970, koostajad Otilie Kõiva, Herbert ja Erna Tampere, kordusväljaanne CD-del ja võrgus kannab nime “Eesti rahvamuusika antoloogia”). Olli koostas väljaandeid ka lastele, 1961. aastal ilmunud “Sõnakerale” lisandus 1971. aastal “Sinikirja linnukene”. Selle kõige kõrval ikkagi uuriti, avaldati teaduslikke allikapublikatsioone ja osaleti konverentsidel, hoides Oskar Looritsa ajal välja kujunenud rahvaluulearhiivi peamist tegevuspõhimõtet, mille järgi arhiivitöö ja teadustöö on omavahel orgaaniliselt ja sünergeetiliselt seotud.

Arhiivijuhatajana oli Olli Kõiva seotud välitööde ja ühisekspeditsioonide korraldamisega. Meil jääb olla ülitänuksid Herbert Tamperele ja tollastele noortele folkloristidele, nende hulgas Ollile, kes suure missioonitundega salvestasid sõjajärgsetel aastakümnetel väga ulatuslikult rahvamuusikat ja jutupärimust ning jäädvustasid unikaalset materjali filmilindile. Sel ajal leidis veel häid regilaulude ja uuemate rahvalaulude oskajaid, regilaule lauldi veel ka mõnes muus kogukonnas peale Kihnu ja Setomaa, mäletati kunagisi esitusolukordi, elas vana klassikaline jutupärimus ja loodi juurde uut. Olli on ise arhiivi andnud üle 3000 lehekülje oma käega kirja pandud pärimust, ligi 404 magnetofonilinti 2780 palaga ja 268 fotot. Kõige rikkalikumalt on neis esindatud saarte pärimus, aga materjali on tegelikult kogu Eestist – Võrumaalt, Läänemaalt, Viljandimaalt ja mujalt. Läänemeresoome regilaulu uurijana olid Ollile erilise tähtsusega kogumisretked Karjalasse ja Ingerimaale ning kohtumised sealsete laulikutega.

Olli Kõiva oli Emakeele Seltsi ja Akadeemilise Rahvaluule Seltsi liige, Soome Kalevalaseura välisliige ja Soome Kirjanduse Selts kirjavahetajaliige. Tema tööd tunnustati Jakob Hurda rahvuskultuuri auhinnaga (1999), Eesti Rahvuskultuuri Fondi eristipendiumiga (2014) ja Järvamaa teenetemärgiga (2014). 2021. aastal, 90. juubeli eel, anti Ollile Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali elutööpreemia viljaka töö eest folkloristina, rahvus- ja rahvakultuuri tutvustajana ja talletajana.

Olli Kõiva elutööst saame osa iga päev, kasutades pärimuse andmebaase ja väljaandeid, mille aluseks on tema osalusel loodud ja korrastatud arhiiviallikad, ning tuginedes oma uurimustes, õppetöös ja rahvalauluesitustes tema loodud teadmisele meie ajaloolisest laulukultuurist. Lahkumise kurbus tahab veel leevenemisaega, aga selle kõrval on südames rõõm ja tänulikkus, et meil on olnud võimalus käia Olliga ühist teed, saada osa tema tarkusest ja hingesoojusest.

Janika Oras

In memoriam

Ottilie-Olga Kõiva

6.02.1932 – 9.11.2023

Obituary from Janika Oras.